

Posudek oponenta diplomové práce

Téma: Právní povaha archeologických nálezů, muzejních a sbírkových předmětů

Autor: Ilona Fryčková

Oponent diplomové práce: JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D.

Předložená diplomová práce je zaměřena na právní povahu archeologických nálezů, muzejních sbírek a sbírkových předmětů. Téma je tak z pohledu soukromoprávního velmi zajímavé. Jedná se ve všech případech o specifické předměty. Vlastnické právo k nim (ať již se jedná o jeho nabývání, nakládání s ním či jeho omezení) je vedle úpravy zakotvené v předpisech občanského práva regulováno i specifickou veřejnoprávní úpravou zaměřenou na ochranu těchto předmětů kulturní hodnoty. Bližší zaměření se na tuto oblast úpravy v rozsahu celé diplomové práce tedy může být jednoznačně podnětné a přínosné.

Autorka text práce přehledně rozdělila do tří kapitol. Každá z nich je zacílena na jedno v názvu vytyčené téma. V první se zabývá právní povahou archeologických nálezů, ve druhé právní povahou sbírek muzejní povahy a ve třetí právní povahou sbírkových předmětů. Hlubší vnitřní členění však již tak přehledné není. Diplomantka se v rámci jednotlivých kapitol nesnaží o jednotnou systematiku výkladu. Mnohde se jí navíc výklad prolíná, při tom ne vždy očekávatelně a logicky. Tak kupříkladu k právní povaze archeologického nálezu se vrací i v části druhé i třetí. Dáno je to především tím, že v samotné části první se více než právní povahou archeologického nálezu zabývá tím, co je to archeologie, jak je prováděn archeologický výzkum, či vymezením povahy archeologických útavů AVČR. Její výklad je sice zajímavý, jeho podstatná část však není zaměřena právně. Je to jistě škoda, zvláště pak v situaci, kdy se čtenář nic bližšího nedozvídá o vlastnictví k archeologickému nálezu, o nálezném, úhradě nákladů, vztahu této zvláštní úpravy k občanskoprávní úpravě nálezu atp. Tuto problematiku autorka řeší v dílčím rozsahu znovu až v závěru práce (s. 48). Blíže nejsou rozebrány ani mnohé související otázky zajímavé z pohledu soukromého práva (např. jak pohlížet na část lidského těla objevenou při archeologickém nálezu, když lidské tělo ani jeho části nejsou dle občanského zákoníku věcí v právním smyslu slova nebo od kdy je možné vůbec na takový nález pohlížet jako na nález archeologický, a do kdy jde ještě o zásah do pohřebiště chráněný jak občanským zákoníkem, tak zvláštními předpisy o pohřebnictví). Autorka věnuje významnou část výkladu neprávním souvislostem i v dalších částech práce. Užitečnost některých uváděných informací je přitom z pohledu zvolené problematiky více než diskutabilní (např. kapitola věnovaná významným osobnostem české archeologie, nebo kompletní popis organizační struktury Národního archivu - čtenář se dozvídá i to, že je zde Ekonomicko-provozní oddělení, či Útvar ředitelky atp. atp.). Občas se zdá, jako by autorka těmito pobočnými výklady naháněla rozsah práce, který tak jako tak jen o málo překračuje rozsah požadovaný.

Vedle uvedených výtek je bohužel třeba poukázat i na celou řadu ne zcela správných či vyloženě chybných tvrzení (tak kupříkladu - s. 2 – autorka označuje archeologický nález a kulturní památku za

synonyma; s. 10 - autorka bez dalšího uvádí, že archeologové jsou správci archeologického dědictví a nemohou být tak jeho vlastníky; s. 21 – muzeum dle autorky sbírky nikdy nevlastní, vlastníkem je dle ní jen Česká republika - v dalším textu toto tvrzení sama popírá /např. na s. 34/; s. 22 – vlastnické právo k archeologickému nálezů se nabývá originálně *převzetím*; s. 22 – derivativně vzniká vlastnické právo dle autorky *darem..., převodem..., nákupem...(!)*; s. 22 – autorka zcela pomíjí úpravu převodu vlastnického práva dle občanského zákoníku, převod má dle ní dvě fáze – v první dochází k nabídce, ve druhé k předání a převzetí (!!); s. 23 – autorka tvrdí, že *jednostranné právní úkony vycházejí z právních jednání (?)*; s. 25 – autorka uvádí, že centrální evidence sbírkových předmětů je veřejným seznamem ve smyslu občanského zákoníku - dle § 3 zákona č. 122/2000 Sb. však výslovně platí, že jde pouze o veřejnosti přístupný informační systémem (!); s. 27 – závěť dle autorky vždy vyžaduje písemnou formu a podpis zůstavitele – co ústní závěť nebo případy, kdy zůstavitel psát nemůže; s. 29 – předmětem odkazu nemohou být zbraně nebo střelivo – z čeho to plyne (?) atp.).

Občas poněkud pokulhává ladnost vyjadřování a stylistika (např. s. 21 – *problematikou v tomto pohledu je*; s. 26 – *darování považováno jako odkaz*; s. 35 – *V případě změny údajů předmětů zapsaných do evidence je vlastník povinen podat do 15 dnů písemný návrh na změnu zápisu kultury.* aj. aj.).

Autorka cituje v intencích platné citační normy. Užitá literatura je z valné části neprávnického charakteru. Občas jsou citace nejednotné (s. 30). Zvláštní je uvádění komentáře (patrně z vydavatelství C.H. Beck přímo v textu (s. 29).

Lze shrnout, že odevzdaná práce splňuje základní kritéria kladená na práci diplomovou. S ohledem na vše výše uvedené je však nutné konstatovat, že autorka zůstala zpracování tématu mnohé dlužna. Na místě by bylo více se přimknout k soukromoprávnímu pojetí výkladu, omezit nadměrné neprávnické zaměřené pasáže, pokusit se téma více vyčerpat a zejména pak, dbát na věcnou správnost všech uváděných informací. Práci k obhajobě doporučuji. Její výsledek by měl odrážet podané hodnocení, jakož i výkon uchazečky při obhajobě práce. Při té by se vedle objasnění vytýkaného měla zaměřit i na níže položené otázky.

Otázky:

- 1) Jakou povahu má část lidského těla objevená při archeologickém průzkumu? Jde o věc?
- 2) Kdy přestává platit ochrana pohřebiště a je tak možné provádět archeologický průzkum?
- 3) Je v českém právu upraven tzv. paleontologický nález?
- 4) Jaký je rozdíl ve výkonu vlastnického práva, pokud je sbírkový předmět současně archivální?

V Plzni dne 15. května 2019

JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D.